

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Černým, Ph.D. v právní věci **žalobce: J. T., „X“**, proti **žalované: České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem v Praze 5, ul. Křížová č.p. 25, PSČ 225 08, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 9.6.2010, č.j. „X“, o starobní důchod,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 9.6.2010, č.j. 500 321 003/315-LP, a ze dne 15.4.2010, č.j. 500 321 003, se **pro nezákonnost a vady řízení zrušují** a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se včas a řádně podanou žalobou domáhal přezkumu zákonnosti napadeného rozhodnutí žalované České správy sociálního zabezpečení ze dne 9.6.2010, č.j. „X“, kterým byly zamítnuty jeho námitky proti rozhodnutí žalované ze dne 15.4.2010, č.j. 500 321 003. Uvedeným rozhodnutím ze dne 15.4.2010 přiznala žalovaná od 21.3.2009 žalobci starobní důchod podle ustanovení § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve výši 12 469,- Kč.

V žalobě uvedl, že podal žádost o přiznání starobního důchodu k datu dovršení 59 let z důvodu výkonu práce zařazené do I.B pracovní kategorie po dobu více jak 15 let. Část této doby od 1.7.1968 do 31.12.1975 v počtu 1518 dní byla prokázána přílohou k žádosti o důchod, dvěma svědeckými prohlášeními a zápisem z jednání komise pamětníků.

Rozhodnutím žalované ze dne 15.4.2010 byl stanoven žalobci na základě rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10.2.2010, č.j. 16 Cad 59/2009-30, starobní důchod. V tomto rozhodnutí byla započtena dodatečně prokázaná doba 1033 dní v pracovní kategorii I. AA, ale nebyla započtena doba 1518 dní v pracovní kategorii I.B. Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí námitky, neboť započtením všech dní včetně dvou let základní vojenské služby by doba zaměstnání v preferované kategorii překročila 20 let, což zakládá nárok na přiznání starobního důchodu od 58 let. Další doba zaměstnání by měla být hodnocena jako zaměstnání po vzniku nároku na důchod. Žalobce má za to, že výklad ustanovení § 85 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále jen „SocZab“) žalovanou je nesprávný. Příloha k žádosti o důchod je přímo určena k průkazu zaměstnání patřících do I. a II. pracovní kategorie, včetně použití svědeckých výpovědí. Dále odkázal na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č.j. 2 Cad 104/2008-40. Má za to, že prohlášením o dobách zaměstnání ze dne 12.2.1996, svědeckým prohlášením J. K. ze dne 26.2.1996 svědeckým prohlášením J. V. ze dne 11.3.1996, zápisem z jednání důchodové komise pamětníků ze dne 13.12.1996 a přílohou k žádosti o důchod ze dne 13.12.1996, dostatečně prokázal zaměstnání v preferované kategorii po dobu 20ti let a vznikl mu tak nárok na starobní důchod v 58 letech.

Žalovaná v písemném vyjádření k žalobě nejprve shrnula dosavadní průběh řízení. Následně uvedla, že z důvodu nedostatečné vypovídací hodnoty evidenčního listu zaměstnavatele Krušnohorské strojírny, a.s. ze dne 26.3.1998, odmítla žalovaná započítat žalobci požadovaný rozsah doby zaměstnání v I.B pracovní kategorii. V prohlášení o dobách zaměstnání v preferované pracovní kategorii ze dne 12.2.1996 je uvedeno, že zaměstnavatel žalobce – Krušnohorské strojírny a.s., závod 02, Teplice, v době od 1.7.1968 do 31.12.1975 nevedl řádnou evidenci práce v preferovaných pracovních kategoriích. Žalovaná po společnosti požadovala údaje o zaměstnání žalobce za léta 1968 až 1975, avšak bylo jí odpovězeno, že k dispozici jsou pouze údaje o zaměstnání žalobce v letech 1974 až 1990. Evidenční list důchodového pojištění proto nemohl obsahovat relevantní údaje o dobách zaměstnání žalobce v I. B pracovní kategorii. Žalovaná při svém rozhodování postupovala podle § 85 odst. 5 SocZab. Závěry jednání komise pamětníků lze bezesporu z hlediska kategorizace důkazních prostředků z pohledu správního řádu považovat za svědecké prohlášení. V podstatě tak lze přirovnat hodnocení preferované pracovní kategorie na základě skutečností zjištěných komisí pamětníků s hodnocením preferované pracovní kategorie na základě prohlášení svědků. Komise pamětníků byly zřízeny pouze jako pomocný poradní orgán (bez právní subjektivity a odpovědnosti), takže za údaje vykázané na příslušných tiskopisech nese právní odpovědnost vždy zaměstnavatel, který není povinen uvádět, na základě kterých prvotních podkladů své údaje sděluje. Tyto zvláštní komise měly v minulosti pomáhat jak organizacím (zaměstnavatelům), tak i konkrétním pracovníkům při zjišťování skutečností rozhodných pro zařazení zaměstnání do preferované pracovní kategorie. Žalovaná z důvodu časového odstupu nepovažuje skutečnosti zjištěné komisí pamětníků za stěžejní důkaz, ale pouze za určitý pomocný podklad pro zaměstnavatele pro jeho vlastní potvrzení. Sdělení zaměstnavatele o podkladovém závěru komise pamětníků lze chápat spíše jako vstřícnost zaměstnavatele, což je ovšem signál, že je třeba případné rozpory mezi novými skutečnostmi a dosavadními údaji došetřit. Vzhledem ke složitosti věci ponechala žalovaná rozhodnutí ve věci na rozhodnutí soudu.

Napadené rozhodnutí soud přezkoumával podle části třetí dílu prvního hlavy druhé zák. č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního (dále jen „s.ř.s.“), která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v ustanoveních § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věty druhé a třetí a § 75 odst.

2 věty první tohoto zákona. Z této zásady vyplývá, že soud přezkouvává zákonnost napadeného rozhodnutí, a to pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení rozhodnutí dle § 72 odst. 1 věty první s.ř.s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s.ř.s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.

Žalobce při jednání odkázal na svou žalobu a poukázal na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27.1.2010, č.j. 6 Ads 129/2009-74, a ze dne 21.4.2010, č.j. 6 Ads 122/2009-67, z nichž dle jeho názoru vyplývá, že v daném případě nemělo být aplikováno ustanovení § 85 odst. 5 SocZab. Závěrem navrhl zrušení napadeného rozhodnutí s tím, že by měla být žalovaná zavázána k započítání žalobci do rozhodné doby pojištění celkem 2248 dní v pracovní kategorii I B.

Pověřená pracovnice žalované při jednání soudu poukázala na dosavadní vyjádření žalované a závěrem navrhla, aby soud žalobu zamítl.

Po přezkoumání skutkového a právního stavu a provedeném ústním jednání, při kterém soud prováděl dokazování správním spisem žalované a z vlastní iniciativy podle § 52 odst. 1 s.ř.s. výpisem z obchodního rejstříku společností Krušnohorské strojírny, a.s. – v konkursu, sídlem Most, Komořany, Dřínovská 3, PSČ 434 01, IČ 44569271, a Krušnohorské strojírny Komořany, a.s., sídlem Most, Komořany, Dřínovská 3, IČ 25544187, dospěl soud k závěru, že žaloba je důvodná.

V předloženém správním spise jsou založeny evidenční důchodové listy žalobce od jeho předchozích zaměstnavatelů, a to Severočeských dolů a.s. za období od 1.1.1998 do 31.12.2003, Skláren Kavalier, akciová společnost za období od 1.11.1997 do 31.12.1997. Dále jsou součástí spisu i evidenční listy Krušnohorských strojíren a.s. za období od 1.7.1968 do 31.10.1997 vystavené dne 17.3.1998. Žalobce dne 11.2.2009 podal žádost o starobní důchod s tím, že nárok na důchod vznikl v 59 letech. Poté, co byla rozhodnutím žalované ze dne 27.5.2009 zamítnuta jeho žádost o starobní důchod pro nesplnění podmínek doby pojištění v pracovní kategorii I. B, předložil žalobce další důkazy, které měly prokázat jeho zařazení v pracovní kategorii I. B. Žalobce předložil žalované Zápis z jednání důchodové komise a komise pamětníků ze dne 13.12.1996, Prohlášení o dobách zaměstnání v preferované pracovní kategorii žalobce ze dne 12.2.1996 a svědecká prohlášení J. K. a J. V. Žalovaná si sama vyžádala i zprávu od společnosti Krušnohorské strojírny Komořany a.s., ze které vyplývá, že v jejím archivu je uložena osobní karta a mzdové listy žalobce. Tato společnost nemůže poskytnout údaje k důchodovým kategoriím za roky 1968 až 1975, neboť v uvedených dokumentech našla pouze rok 1974 až 1990. Kopii osobní karty žalobce, ve které jsou mimo jiné uvedeny i pracovní kategorie žalobce od roku 1974 do roku 1990, postoupila společnost Krušnohorské strojírny Komořany a.s. spolu s uvedenou zprávou.

Uvedeným sporem o započítání doby pojištění v pracovní kategorii I. B se již Krajský soud v Ústí nad Labem zabýval v rozsudku ze dne 10.2.2010, č.j. 16 Cad 59/2009-30, kterým zrušil rozhodnutí žalované ze dne 3.7.2009, č. 500 321 003, a vrátil jí věc k dalšímu řízení pro vady řízení podle § 76 písm. a) až c) s.ř.s. Soud mimo jiné uvedl, že žalovaná je povinna řádně vyhodnotit důkazy předložené žalobcem.

Žalobou napadené rozhodnutí je odůvodněno tím, že předložená „Příloha k žádosti o důchod podle zákona o sociálním zabezpečení k průkazu zaměstnání patřících do I. a II. pracovní kategorie podle nařízení vlády č. 136/1975 Sb.“ je důkazem dle § 85 odst. 5 SocZab, kterým lze prokázat pouze dobu pojištění, nikoliv skutečnost v jaké pracovní kategorii byla tato doba pojištění dosažena. Z tohoto důvodu nebylo námitce žalobce vyhověno.

Podle ustanovení § 85 odst. 5 SocZab lze k prokázání doby pojištění použít čestného prohlášení nejméně 2 svědků a žadatele o důchod nebo o úpravu důchodu, nelze-li tuto dobu prokázat jinak.

Dalším ustanovením upravujícím důkazní prostředky v SocZab je ustanovení § 84, které uvádí, že v řízení ve věcech důchodového pojištění lze použít k důkazu záznamy na technických nosičích dat, mikrografické záznamy, tištěné produkty optického archivačního systému a tištěné nebo fotografické produkty jiné výpočetní techniky místo originálu listiny, podle jehož obsahu byly pořízeny, pokud z povahy věci nevyplývá, že je třeba předložit originál nebo úředně ověřený opis listiny.

Jak uvedl soud již ve svém rozsudku č.j. 16 Cad 59/2009-30, s některými modifikacemi se na řízení ve věcech důchodového pojištění vztahuje i obecná úprava správního řádu (viz §85a SocZab).

Za stěžejní pro danou věc lze považovat následující ustanovení správního řádu.

Podle § 50 odst. 1 správního řádu podklady pro vydání rozhodnutí mohou být zejména návrhy účastníků, důkazy, skutečnosti známé správnímu orgánu z úřední činnosti, podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci, jakož i skutečnosti obecně známé.

Podle § 51 odst. 1 správního řádu k provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Jde zejména o listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek.

Důkazní řízení ve věcech důchodového pojištění se tedy řídí obecnou právní úpravou správního řízení. Ustanovení § 84 SocZab stanoví zvláštní právní úpravu okruhu důkazních prostředků použitelných v řízení ve věcech důchodového pojištění nad rámec prostředků daných správním řádem. Nejčastěji se vyskytujícím důkazem v řízení o dávkách důchodového pojištění jsou listiny. Jestliže je předepsán v dané věci určitý typ nebo forma listinného důkazu, neznamená to, že potřebnou skutečnost není možno hodnověrně prokázat i jinak, pokud důkaz v předepsané formě chybí. Doby pojištění a výše vyměřovacích základů se prokazují především evidenčními listy, které vedou především zaměstnavatelské a jiné organizace a orgány mající tuto povinnost k vymezenému okruhu pojištěnců. Uvedené však nevylučuje, aby i doba pojištění či vyměřovací základ pro přiznání starobního důchodu byly prokázány i jinými důkazy než jsou evidenční listy, nebo prohlášení svědků podle § 85 odst. 5 SocZab.

Předmětem sporu se v daném případě stalo hodnocení Zápisu z jednání důchodové komise a komise pamětníků ze dne 13.12.1996. Žalovaná hodnotila tento důkaz jako svědecké prohlášení podle § 85 odst. 5 SocZab. S tímto hodnocením nelze souhlasit. Svědeckými prohlášeními jsou prohlášení Josefa Kunce a Josefa Volštáta, která byla podkladem pro jednání důchodové komise a komise pamětníků a jsou rovněž součástí spisového materiálu. Zápis z jednání důchodové komise a komise pamětníků neobsahuje již žádnou výpověď nebo prohlášení osoby o událostech, která tato osoba vnímala. Nelze tedy tento zápis hodnotit jako

čestné prohlášení svědků nebo svědeckou výpověď. Uvedený zápis je listinou ve smyslu § 51 odst. 1 správního řádu a je přípustným důkazním prostředkem, kterým lze prokazovat skutečnosti rozhodné pro posouzení nároku na přiznání starobního důchodu.

Po dílčím závěru o charakteru a přípustnosti tohoto důkazního prostředku je nutno přistoupit k jeho hodnocení ve vztahu k ostatním provedeným důkazům. S ohledem na to, že dosud nebylo v napadeném rozhodnutí uvedené hodnocení provedeno, neboť žalovaná vycházela z chybného hodnocení charakteru tohoto důkazního prostředku, je primárně na žalované - správním orgánu, aby toto hodnocení ve svém rozhodnutí provedla. Úkolem soudu totiž není nahradit správní orgán v jeho kompetenci ani nahradit správní uvážení uvážením soudním, ale naopak posoudit, zda se správní orgán v napadeném rozhodnutí dostatečně vypořádal se zjištěným skutkovým stavem, resp. zda řádně a úplně zjistil skutkový stav, a zda tam, kde se jeho rozhodnutí opíralo o správní uvážení, nedošlo k vybočení z mezí a hledisek stanovených zákonem (srov. rozsudek NSS ze dne 18.12.2003, 5 A 139/2002, rozsudek NSS ze dne 31.3.2011, 9 Afs 81/2010, www.nssoud.cz).

Soud považuje za důležité poukázat na skutečnost, že závěry uvedeného zápisu z jednání důchodové komise a komise pamětníků ze dne 13.12.1996 schválil ředitel závodu Teplice, společnosti Krušnohorské strojírny, a.s., tedy zaměstnavatel žalobce. Podle rozdělovníku uvedeného v tomto zápisu pak měl být tento zápis postoupen mimo jiné i do osobního spisu žalobce či mzdové účtárny. Je patrné, že zaměstnavatel žalobce svojí oprávněnou osobou potvrdil jako správné skutečnosti uvedené v zápisu a tím podstatně zvýšil důkazní váhu této listiny, kterou lze považovat za potvrzení zaměstnavatele o skutečnostech v ní uvedených. Uvedené však samozřejmě nevylučuje, aby žalovaná v dalším řízení ověřila pravost či autenticitu uvedeného zápisu, stejně jako tento důkaz posoudila v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů ve vzájemné interakci s dalšími důkazy a vyvodila z nich odpovídající závěry.

Vedle pochybení spočívajícího v hodnocení charakteru důkazního prostředku soud však shledal i nedostatečně zjištěný skutkový stav ve smyslu ustanovení § 3 správního řádu. Jak vyplývá z výpisu z obchodního rejstříku společnosti Krušnohorské strojírny a.s. – v konkursu, jedná se o společnost zapsanou do obchodního rejstříku dne 1.5.1992, která vstoupila do konkursu dne 1.2.2002, jenž dosud nebyl ukončen. Podle evidenčních listů ve správním spise byla tato společnost do 31.10.1997 zaměstnavatelem žalobce. Žalovaná však s dotazem na sdělení pracovní kategorie žalobce oslovila společnost Krušnohorské strojírny Komořany a.s., která byla do obchodního rejstříku zapsána dne 11.11.1998 pod obchodní firmou VARIMATIK SLOKOV a.s. I když obě uvedené společnosti mají shodné sídlo, právně spolu nijak nesouvisejí a po dobu více jak tří let před prohlášením konkursu na společnost Krušnohorské strojírny a.s. existovaly vedle sebe. To by mohlo vysvětlovat, proč má společnost Krušnohorské strojírny Komořany a.s. k dispozici pouze část osobních materiálů žalobce, a to jen za roky 1974 až 1990. Ze spisu nijak nevyplývá, že by žalovaná oslovila se žádostí o sdělení údajů i společnost Krušnohorské strojírny a.s. – v konkursu, a to konkrétně konkursního správce JUDr. Antonína Stejskala. Nelze tak vyloučit, že se v archivu společnosti Krušnohorské strojírny a.s. – v konkursu nacházejí další osobní materiály žalobce, které by mohly být podstatné pro dané správní řízení o přiznání starobního důchodu. V následujícím řízení pak žalovaná osloví uvedenou společnost Krušnohorské strojírny a.s. – v konkursu se žádostí o poskytnutí dokladů k určení pracovní kategorie žalobce za roky 1968 až 1975.

S ohledem na vše, co bylo uvedeno shora, dospěl soud k závěru, že žaloba je důvodná, neboť žalovaná při svém rozhodování nepostupovala v souladu se správním řádem a SocZab, když vyhodnotila Zápis z jednání důchodové komise a komise pamětníků ze dne 13.12.1996 jako svědecké prohlášení ve smyslu ustanovení § 85 odst. 5 SocZab. Dále žalovaná pochybila, neboť dostatečně nezjistila skutkový stav, když neoslovila se žádostí o podklady ke svému rozhodování i společnost Krušnohorské strojírny a.s. – v konkursu.

Soud z těchto důvodů napadené rozhodnutí pro nezákonnost podle § 78 odst. 1 věta první s.ř.s. a pro vady řízení podle § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s. zrušil, neboť skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí nemá oporu ve spise a vyžaduje zásadní doplnění. Současně podle ust. § 78 odst. 4 s.ř.s. soud vyslovil, že se věc vrací žalované k dalšímu řízení, v němž bude podle ust. § 78 odst. 5 s.ř.s. vázána právním názorem, který vyslovil soud v tomto zrušujícím rozsudku. S ohledem na to, že stejnou vadou a nezákonností jako napadené rozhodnutí, je zatíženo i rozhodnutí první instance, a to rozhodnutí žalované ze dne 15.4.2010, č. 500 321 003, přistoupil soud i k jeho zrušení podle § 78 odst. 3 s.ř.s.

Žalobce měl ve věci plný úspěch, a proto by soud podle § 60 odst. 1 věty první s.ř.s. mohl uložit žalované nahradit žalobci náklady řízení. Žalobce při jednání však výslovně uvedl, že náklady řízení nepožaduje. Z tohoto důvodu rozhodl soud, že žádný z účastníků nemá nárok na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce náklady nevyčíslil a žalovaná nebyla ve věci úspěšná.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Ústí nad Labem dne 23. ledna 2012

JUDr. Petr Černý, Ph.D. v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
Iva Tovarová